

Endelig rapport etter systemrevisjon av Nortura SA

Verifikasjon av tiltakene som ble iverksatt som følge av hendelsen med høye nivåer av D-vitamin i kraftfôr

Rapport	
Rapporttittel	Saksnummer
Endelig rapport etter systemrevisjon av Nortura SA	2025/77863
Gradering	Dato for endelig rapport
Offentlig	28.05.2025
Deltakere i revisjonsteamet	Revisjonsleder
Sara Straumsnes, Merete Valseeth, Elisabeth Strøm, Hanne Charlotte Nygård	Sara Straumsnes

1 Innledning

7. mai 2025 gjennomførte Mattilsynet revisjon hos Nortura SA i henhold til varsel om revisjon datert 28. mars 2025.

- Dokumentgjennomgang fra 23. april til 14. mai, ref. dokumentliste.
- Åpningsmøte 7. mai
- Intervjuer i perioden 7. - 9. mai
- Oppsummeringsmøte 14. mai

2 Bakgrunn

Nortura varslet Mattilsynet 5. februar 2025 om at en fôrleverandør ved en feiltakelse hadde tilsatt svært høye nivåer av D-vitamin i produksjon av kraftfôr, gitt til fjørfe og svin. Hendelsen medførte tilbakekalling av en stor mengde egg grunnet mulighet for helseskade ved konsum, videre slakt, avliving og destruksjon av både fjørfe og svin.

Aktuelt regelverk for revisjonen:

- Lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) §§ 6 og 16
- Matlovsforskriften § 1, jfr. Forordning 178/2002 Art 18 og Art 19
- Næringsmiddelhygieneforskriften § 1, jfr. Forordning 852/2004 Art. 4 nr 2, jf. vedlegg II, kap. XIa Næringsmiddeltrygghetskultur
- Næringsmiddelhygieneforskriften § 1, jfr. Forordning 852/2004 Art. 3 og Art. 4
- Animaliehygieneforskriften §1, jfr. Forordning 853/2004 Kapittel II.

Mattilsynets adgang til å gjennomføre revisjon følger av matloven §§ 13, 14 og 23.

3 Mål

Målet med denne revisjonen var å verifisere tiltakene som ble iverksatt som følge av hendelsen med D-vitamin i kraftfôr.

4 Om Nortura SA

Revisjonen var godt tilrettelagt. Dere hadde forberedt informative presentasjoner til åpningsmøtet, og vi hadde god dialog under revisjonen.

Nortura SA (heretter kalt Nortura) er markedsregulator på egg og kjøtt i Norge, og har over 30 produksjonsenheter og om lag 5 000 ansatte i Norge. Bonden er Norturas

leverandør av råvarer, hvor de største varegruppene er egg, kalkun, kylling, svin, storfe og småfe som sau og geit. Samvirket eies av om lag 15 500 norske bønder.

Nortura har ingen avtale med fôrleverandører om levering av fôr til bonden. Det er bonden som følger opp sin produksjon, inkludert valg og bruk av fôr. Nortura har dermed ikke ansvar for å sikre kvaliteten på fôret. Norturas ansvar omfatter kontroll av råvarene som leveres til slakteri og produksjonsanlegg.

Om hendelsen	
Berørte produsenter av verpehøns	6
Berørte eggpakkeri	Nortura Heimdal (EFTA 1265)
Omfang av tilbakekalling - egg	Ca. 10 millioner egg
Berørte produsenter av svin	6
Omfang av tilbakekalling - svineprodukter	Ikke tilbakekalt pga. fortynningsgrad*

* Beregninger fra Nortura og Folkehelseinstituttet (FHI) viser at det ikke er helserisiko knyttet til konsum av kjøtt fra disse grisene.

5 Resultat

Vår rapport representerer et bilde av deres styringssystemer på revisjonstidspunktet innen revisjonens omfang, hvor vi har to kategorier av observasjoner.

Avvik: Observasjoner der vi påviser brudd på regelverket.

Forbedringspunkt: Observasjoner der vi mener det foreligger risiko for brudd på regelverket, hvor vi mener virksomheten bør vurdere tiltak.

Vi har funnet et forbedringspunkt knyttet til:

- Varslingsplikt til tilsynsmyndighet ved mistanke om helseskadelige næringsmidler

Vi understreker at det kan finnes avvik og forbedringspunkt innenfor andre tema i styringssystemene som ikke er omtalt i denne rapporten.

Begrunnelsen av funn skal ikke forstås som en uttømmende liste, men en overordnet fremstilling av hovedtrekkene ved observasjonen og eksempler på praktiske konsekvenser.

Rapporten gir en beskrivelse av feil og mangler knyttet til regelverket. Prosesser, aktiviteter og tiltak dere har, og som er ivaretatt i henhold til regelverket, er ikke beskrevet.

5.1 Avvik

Vi har ikke funnet avvik under revisjonen.

5.2 Forbedringspunkt

5.2.1 Varslingsplikt til tilsynsmyndighet ved mistanke om helseskadelige næringsmidler

Forbedringspunkt: Nortura SA har mangler knyttet til å sikre umiddelbar varsling til tilsynsmyndigheten når det foreligger grunn til mistanke om fare for helseskadelige næringsmidler.

Hjemmel: *Lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) §6 første ledd.*

Begrunnelse:

Matloven setter krav om umiddelbar varsling til tilsynsmyndighet når det foreligger grunn til mistanke om fare for helseskadelige næringsmidler. Dette tolkes som at det ikke er nødvendig å ha mistanke om en konkret fare - det er tilstrekkelig at det foreligger opplysninger eller omstendigheter som gir grunn til mistanke.

Etter revisjonen fremstår det som uklart hvordan Nortura sikrer etterlevelse av dette kravet i praksis.

Vi har følgende observasjoner om varsling til tilsynsmyndighet:

- I denne saken mottok Nortura varsel per telefon om situasjonen fra den aktuelle forprodusenten kl. 08.02 den 5. februar. Nortura varslet Mattilsynet kl. 17.37, samme dag. Etter våre vurderinger oppstod mistanken rett etter kl. 8 om morgenen.
- Under åpningsmøtet og i intervjuene fremkom det ingen forhold som skulle tilsi at varsling til Mattilsynet ikke kunne skje tidligere.
- Innsendt dokumentasjon beskriver ikke hvordan umiddelbar varsling til tilsynsmyndigheter, ved mistanke om fare for helseskadelige næringsmidler, ivaretas.

Vi har ikke vurdert hvorvidt tidspunktet for varsling til Mattilsynet i denne konkrete saken har påvirket hendelseshåndteringen.

Det er imidlertid avgjørende for Mattilsynet å motta varsel så tidlig som mulig, når det foreligger grunn til mistanke om helseskadelige næringsmidler, slik at Mattilsynet raskt kan iverksette nødvendige tiltak. Dette er særlig viktig i tilfeller hvor potensial for alvorlighetsgrad og/eller omfang er stort, og hvor håndtering kan kreve involvering av flere fagområder, kunnskapsstøtte og andre ressurser.

Det er viktig at Nortura har et tydelig og effektivt system som sikrer etterlevelse av varslingsplikten til tilsynsmyndigheten. Vi vurderer dette som et forbedringspunkt i styringssystemet der Nortura bør vurdere tiltak, da vi mener at det kan foreligge en risiko for regelverksbrudd av matlovens §6 om varslingsplikt.

På Mattilsynet.no er det nærmere beskrevet hvordan varsling skal skje: [Varsle om mat eller drikke | Mattilsynet](#)

6 Dokumentliste

Følgende innsendte dokumenter er grunnlag for planleggingen og utføringen av tilsynet.

01-Organisasjonskart.pdf
02-Rollebeskrivelser.pdf
03-Oversikt HACCP ansvarlige fabrikk.pdf
04-Beslutningsliste tidslinje vitamin D saken.xlsx
05-250411 Evaluering og oppsummering av vitamin D saken-hanne.pdf
06 Berørte produkter.xlsx
07-Berørte svineprodusenter D vitamin slakteleveranser (2).xlsx
08-Flyt gjennomføre sentral sporingssak.pdf
09-250415 Flyt sperrerutine.pdf
10-250415 Tilbakekalle produkt.docx
11-Vurdering av vit D eggprodukter oversendt Mattilsynet 9.2.pdf
12-Vurdering av vitamin D i kjøtt og innmat gris som er eksponert for vit D før.pdf
13-Oversikt over analysesvar egg.xlsx
14-Oversikt over alle analysene på gris.xlsx
15-Overordnet HACCP risikovurdering farevurdering endring.pdf
16-Referat HACCP-team 07042025.pdf
17-HACCP vurdering egg.pdf
Agenda systemrevisjon Mattilsynet 7 mai.pptx
Møtereferat 1 Feildosering av vitamin D i før til gris og fjørfe.pdf
Møtereferat 2 Feildosering av vitamin D i før til gris og fjørfe.pdf
Møtereferat 3 Feildosering av vitamin D i før til gris og fjørfe.pdf
Møtereferat 4 Feildosering av vitamin D i før til gris og fjørfe.pdf
Møtereferat 5 Feildosering vitamin D i før til gris og fjørfe.pdf
Møtereferat 6 Feildosering av vitamin D i før til gris og fjørfe.pdf
Møtereferat 7 Feildosering av vitamin D i før til gris og fjørfe.pdf
Møtereferat 8 Feildosering av vitamin D i før til gris og fjørfe.pdf
Møtereferat 9 Feildosering av vitamin D i før til gris og fjørfe.pdf
18- presentasjon arbeid Nortura systemrevisjon.pdf
18 Revisjonsrapport FKA hovedkontoret
19 Revisjonsrapport FKA Skansen
20 Styringssystemet Beredskapshåndboken
21 Styringssystemet varsling av interessenter
22 Styringssystemet varsling sentral beredskap
24 Utdrag fra CIM log varsling kunder
25 Nortura - Konsernstandard for sporbarhet
26.1 Sperrerutine 250429
26.2 Tilbakekallingsrutine 250429
23 Styringssystemet håndtering av krise

Presentasjon Bendik Eugen Johansen 250206_kl1030 D-vitamin_egg.pdf
Presentasjon Elin Hallenstvedt 250430 Tilbaketrekkingsteamet_MT.pdf
Presentasjon Hanne Steen 7.mai revisjon versjon 30.4.pdf
01 Presentasjon gjennomgang av hendelsen Hanne S.pdf
02 Sporingspresentasjon Bendik.pdf
03-Presentasjon tilbaketrekking sporing Elin H.pdf
04 Presentasjon Rune Norturas system for å avdekke risikoer.pdf
05 Presentasjon Norturas system og rutiner knyttet til risikovurdering mattrygghet
Rune.pdf
06 Presentasjon overordnet risikovurdering Hanne.pdf
25 Nortura - Konsernstandard for sporbarhet.pdf
26 Styringssystemet Sperrerutine 250429.pdf
27 Styringssystemet tilbakekallingsrutine 250429.pdf
03 Oppdatert presentasjon tilbaketrekking sporing Elin.pdf
02 Oppdatert Sporingspresentasjon D-vit revisjon MT.pdf

Sammen trygger vi framtiden for mennesker, dyr og natur